

Artur Andrzejuk

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Profesor Mieczysław Gogacz (1926-2022)
– biografia wyznaczona publikowaniem książek

W dniu 13 września 2022 zmarł w Warszawie Profesor Mieczysław Gogacz, wybitny filozof, tomista, wywodzący się z lubelskiej szkoły filozoficznej twórca własnej wersji tomizmu egzystencjalnego, nazywanego przezeń tomizmem konsekwentnym (Zob. *Tomizm konsekwentny*, red. A. Andrzejuk, 2022).

Mieczysław Gogacz urodził się w Nadrożu na Ziemi Dobrzyńskiej, dzieciństwo spędził w Oborach, nieopodal słynnego klasztoru karmelitów. Edukację podstawową przerwała mu II wojna światowa w czasie której pracował m.in. na poczcie, chroniąc się w ten sposób przed wywózką do Niemiec. Po zakończeniu wojny naukę kontynuował w gimnazjum w Rypinie, a następnie w liceum biskupim w Płocku. Studia filozoficzne podjął na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 1952 r. uzyskał magisterium na podstawie pracy pt. *Definicja ruchu u Arystotelesa* napisanej pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Adamczyka. Dwa lata później został doktorem filozofii na podstawie rozprawy *Filozofia bytu w Benjamin maior Ryszarda ze Świętego Wiktora* (promotorem był prof. Stefan Swieżawski). Po doktoracie podjął zajęcia dydaktyczne w KUL.

Po październikowej odwilży 1956 skorzystał z jednorocznego stypendium Rządu Francuskiego umożliwiającego studio-
wanie na Sorbonie i prowadzenie badań w Biblioteque Nationale
w Paryżu. Z Francji wyjechał do Pontifical Institute of Mediaeval
Studies w Toronto na specjalistyczne studia do prof. Étienne Gil-
sona. Po powrocie, 18 października 1960 r. Wydział Filozoficzny
KUL przeprowadził kolokwium habilitacyjne dra Gogacza na
podstawie rozpraw, wydanych pod wspólnym tytułem *Problem
istnienia Boga u Anzelma z Canterbury i problem prawdy u Hen-
ryka z Gandawy*. W dniu 13 kwietnia 1962 r. Rada Wydziału Filo-
zofii KUL podjęła uchwałę o nadaniu mu stopnia naukowego do-
centa.

W 1966 na zaproszenie ks. rektora Józefa Iwanickiego
przenosi się na Wydział Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teo-
logii Katolickiej w Warszawie, a 10 grudnia tegoż roku zostaje
mianowany docentem „etatowym” (tzn. bez habilitacji, gdyż wła-
dze państwowe uznały, że zatwierdzenie habilitacji przez Central-
ną Komisję dotyczyło wyłącznie KUL). W ATK uzyskuje tytuły
naukowe: 6 lipca 1973 – tytuł profesora nadzwyczajnego, a 17
września 1982 – tytuł profesora zwyczajnego. Kieruje tu Katedrą
Historii Filozofii, badając filozofię średniowieczną, szczególnie
zaś spuściznę Tomasza z Akwinu. Wykłada historię filozofii, to-
mizm, antropologię filozoficzną. W latach dziewięćdziesiątych
XX w., w związku ze zmianami w Polsce, prowadził zajęcia,
głównie z filozofii realistycznej i etyki, na Uniwersytecie War-
szawskim, w Akademii Medycznej w Warszawie i w Wojskowej
Akademii Technicznej. Po przejściu na emeryturę w 1997 r. brał
aktywny udział w opracowaniu programu studiów niestacjonarnych
i podyplomowych filozofii w ATK (od 1999 – Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Wykładał na tych studiach (do
2005 r.) filozofię bytu, filozofię kultury, historię mistyki i historię
filozofii.

Profesor Gogacz jako filozof i historyk filozofii oczyszczał tomizm z elementów filozofii arabskiej i stworzył odmianę tomizmu egzystencjalnego, nazywanego tomizmem konsekwentnym. W ramach tej realistycznej filozofii bytu nieustępliwie bronił teorii aktu istnienia i zasady niesprzeczności, tezy o odrębności i wewnętrznej jedności jednostkowych bytów oraz wynikającego z tych twierdzeń realizmu. Przedmiotem szczególnej uwagi stał się w Jego pracach problem istnienia. (*Elementarz metafizyki*, 1987). W antropologii filozoficznej została rozwinięta i wykorzystana problematyka transcendentaliów (*Człowiek i jego relacje*, 1985). W etyce nastąpiło uwyrażnienie istnieniowych relacji osobowych różnych od istotowych relacji poznania i postępowania (*Ku etyce chronienia osób*, 1991), ponadto w etyce M. Gogacz uznał za normę moralności mądrość jako usprawienie intelektu i uwyrażnienie rozumnej natury człowieka (*Wprowadzenie do etyki chronienia osób*, 1998). W odniesieniu do pedagogiki zaproponował osobne normy wyboru czynności usprawniających władze człowieka i chroniących przed skutkami fałszu i zła w kulturze (*Osoba zadaniem pedagogiki*, 2000). Temat kultury przewijał się przez wszystkie lata działalności badawczej i pisarskiej Profesora (*Szkice o kulturze*, 1985). Badania nad mistyką często uzyskiwały postać publikacji na temat katolickiego życia religijnego (*Filozoficzne aspekty mistyki*, 1985; *Modlitwa i mistyka*, 1987).

Pod kierunkiem Profesora Gogacza uzyskało magisterium ponad stu absolwentów. Stopień naukowy doktora filozofii uzyskały 22 osoby. Recenzował 32 prace doktorskie w różnych szkołach wyższych. Brał udział w 16 przewodach habilitacyjnych i przygotował 9 recenzji do tytułów profesorskich. Spośród doktorów Profesora pięciu uzyskało habilitację (T. Klimski, A. Andrzejuk, K. Kalka, K. Wojcieszek), dwóch jest profesorami (A. Andrzejuk, T. Stępień), ponadto profesorem został jeden z magistrów (A. Noras), a jeden z magistrów uzyskał habilitację (T. Pawlikow-

ski). Pierwszy doktor Profesora (W. Mering) był Biskupem Włocławskim w latach 2003–2021.

Mieczysław Gogacz był członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych, m.in: Societe Internationale pour l'Etude de la Philosophie Medievale, International Society of Neoplatonic Studies, International Society for Metaphysics, Societa Tomaso d'Aquino, Towarzystwa Naukowego KUL, był współzałożycielem Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w Warszawie (w 1981 r. i 2017 r.).

W 1996 r. Ojciec św. Jan Paweł II przyznał Profesorowi Gogaczowi Komandorię z Gwiazdą Orderu św. Sylwestra Papieża. Na dekoratora wyznaczył Papież kard. Józefa Glempa, Prymasa Polski. Uroczyste wręczenie odznaczeń miało miejsce w bazylice archikatedralnej w Warszawie podczas uroczystej Mszy św. pontyfikalnej w Wielką Niedzielę 1997 roku.

Od 2007 r. przyznawana jest Nagroda im. Profesora Mieczysława Gogacza za najlepsze prace magisterskie z filozofii odwołujące się do szeroko pojętego tomizmu. Nagroda ma zasięg ogólnopolski, a prof. M. Gogacz był honorowym przewodniczącym jej Kapituły.

W dniu 17 listopada 2012 roku, w 86 rocznicę urodzin, prof. Gogacz otrzymał odznaczenie *Gratae Memoriae Signum Universitatis* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Pisanie książek uważał Profesor Gogacz za swój sposób świadczenia o Chrystusie i służenia osobom miłością, wiarą i nadzieją, a pisząc w 1985 r. o eschatonie pracownika nauki powiedział: „My pracownicy nauki jesteśmy świadkami prawdy, każdej prawdy, którą mamy głosić w obszarze przedmiotu naszej specjalizacji. Tą prawdą mamy służyć sobie, kształcącej się młodzieży, całemu społeczeństwu, całej kulturze dla dobra osób. Prawda i dobro, połączone w jedną, życiową postawę, są mądrością człowieka. Pracownicy nauki będąc świadkami prawdy dla dobra

osób, muszą być zarazem świadkami i nauczycielami mądrości osób, społeczeństw, narodów. Muszą, gdyż mądrości nie uczy instytucja, politechnika, uniwersytet, lecz człowiek mądry, pracownik nauki kierujący się prawdą i dobrem” (*Szkice o kulturze*, 1985 s. 208-221). Profesor Gogacz napisał 36 książek i prawie tysiąc różnych artykułów. Można powiedzieć, że jest to życiorys utkany z publikacji odzwierciedlających myśl filozoficzną i zainteresowania Autora.

Pierwszymi opublikowanymi książkami są prace dyplomowe: doktorska (1957) i habilitacyjna (1961). Obydwie dotyczą historii filozofii. Warto zwrócić uwagę na fakt, że Mieczysław Gogacz był już wtedy zdecydowanym tomistą, ale obydwie prace dotyczą raczej dziejów neoplatonizmu w filozoficznej warstwie kultury średniowiecznej. Jest to być może ślad nauczycielskiego wpływu prof. Stefana Swieżawskiego, głoszącego, iż historia filozofii jest warsztatem pracy filozofa albo też chęć dogłębnego poznania tych kierunków myślowych, którym arystotelizm i tomizm przeciwstawiają się.

W 1965 r. wychodzi w Wydawnictwie Sióstr Loretanek pierwsza książka religijna Gogacza o tytule zaczerpniętym z Ewangelii św. Jana, w którym św. Jan Chrzciciel powiedział w odniesieniu Chrystusie: „On ma wzrastać - ja zaś umniejszać się” (J 3,30). Opublikowanie jej utrwala tendencję równoległego publikowania tekstów naukowych i religijnych. Nie oznacza jakiegoś rozziwienia myśli, gdyż filozofia św. Tomasza staje się dla Gogacza zarówno przedmiotem naukowej analizy jak i podstawą rozwiązywania problemów życiowych ludzi, z których za najważniejsze uważał zawsze problemy religijne.

Kolejne dwie książki ukazały się w 1969 r. Były to prace filozoficzne noszące tytuły: *Obrona intelektu* oraz *Istnieć i poznawać*. Są to publikacje bardzo znaczące dla Gogacza jako filozofa i naukowca. Po pierwsze, nie są już pracami historycznymi, lecz wyraźnym opowiedzeniem się po stronie filozofii św. Toma-

sza z Akwinu. W świetle jego ustaleń podejmują próbę polemiki z współczesnym idealizmem. Po drugie, są w pełni samodzielne i stanowią pierwszy krok w dystansowaniu zastanych wersji tomizmu w kierunku bardziej wiernego z tekstami odczytania myśli Akwinaty.

Kolejne prace wiążą się z objęciem w ATK Katedry Historii Filozofii. Są to trzy opracowania i przekłady znaczący dla kultury nie tylko średniowiecza dzieł filozoficznych: *Księga o przyczynach – Liber de causis* (1970) oraz Awicenny *Metafizyka* ze zbioru pt. *Księga wiedzy* (1973) Zauważmy znów, iż prace te dotyczą klasycznego neoplatonizmu oraz filozofii arabskiej, a nie tomizmu. Jednakże właśnie te badania zaowocowały wykryciem w obszarze tomizmu egzystencjalnego tez arabskich. Pozwoliło to w dalszej perspektywie na sformułowanie tomizmu konsekwentnego.

To formułowanie własnej wersji tomizmu egzystencjalnego powoli dokonuje się w kolejnych książkach filozoficznych. W 1973 na KUL ukazują się *Ważniejsze zagadnienia metafizyki*, a rok później w Warszawie wychodzi książka *Wokół problemu osoby*. W kolejnym roku zaś ukazuje się *Poszukiwanie Boga (Wykłady z metafizyki Absolutnego Istnienia)*. W międzyczasie do księgarń trafia drugie i trzecie wydanie *On ma wzrastać* oraz drugie wydanie *Istnieć i poznawać*. W 1975 r. wychodzi esej religijny pt. *Błędy brata Ryszarda*. We wzruszająco prosty sposób uczy on bezwzględniego zaufania Bogu w każdej sytuacji życiowej, w każdej pracy, w każdej przygodzie, we wszelkich kłopotach.

W 1977 r. wyszła książka pt. *Idę śpiewając Ciebie*. Tytuł został zaczerpnięty z wyrażenia św. Jana Klimaka: „idę naprzód śpiewając Ciebie”. Na tytuł: *Cztery powołania* – jak pierwotnie książka miała się nazywać, nie wyraziła zgody komunistyczna cenzura, prześladowająca akurat w tym czasie temat powołania. *Jak traci się miłość* to powieść o tematyce religijno-moralnej. Książka opublikowana w 1982 r. oskarżana była o brak obiektywizmu i re-

alizmu, gdyż ukazywała fikcyjne – zdaniem krytyków – problemy ludzi, np. aby barwa zasłon harmonizowała z bielą ścian i beżem mebli. Autor bronił się mówiąc, że jego książki są na wskroś pedagogiczne, że postulują właściwe postawy, zachowania, sytuacje. Dziś po kilkudziesięciu latach książka nadal może być czytana bez konieczności wyjaśniania młodszym czytelnikom np. systemu kartkowego, kolejek społecznych itp. realiów stanu wojennego nazywanych „realizmem” przez ówczesnych krytyków książki.

Dziesiątek różańca refleksji to reakcja prof. Gogacza na wybór, początek pontyfikatu i zranienie w zamachu Ojca Świętego Jana Pawła II. Książka zawiera wywiady, wypowiedzi na temat uprawiania etyki przez Karola Wojtyłę, refleksje na temat pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny (jednak wielu czytelników, na czele z samym Papieżem, rozpoczęło lekturę od opisu obiadu z Janem Pawłem II na Watykanie w 1980 r.).

Kolejne dwie książki, wydane na ATK w 1985 techniką właściwą dla skryptów, stanowią zbiory materiałów do studiowania filozofii człowieka i filozofii mistyki. W obydwu publikacjach – zbudowanych w większości z wcześniej opublikowanych rozpraw – zarysowane są już wyraźnie linie rozwiązań problemów filozoficznych właściwych dla tomizmu konsekwentnego. Książki te jednak swą treścią wyraźnie wyszły poza mury warszawskiej Akademii stając się przedmiotem analiz i recenzji w ośrodkach naukowych w kraju i zagranicą. Pod sam koniec 1985 r. wydrukowano *Szkice o kulturze. We Wprowadzeniu* Autor pisze: „Zajmuję się historią filozofii i badam dzieje głównie metafizyki. Znaczy to, że w obrębie kultury identyfikuję dla każdej epoki zespół twierdzeń, określających, czym jest rzeczywistość. Ten zespół twierdzeń uważam za wyjściowy i podstawowy w strukturze kultury. Od tego bowiem, jak rozumie się rzeczywistość, zależą w kulturze wszystkie stanowiące ją dalsze warstwy ujęć, takich jak przyrodnicze, socjologiczne, artystyczne, pedagogiczne, światopoglądowe, ideologiczne, nawet teologiczne, gdyż teologia jest

zawsze prezentacją i wyjaśnianiem Objawienia w jakimś rozumieniu rzeczywistości. ... W tej kulturze Objawienie chrześcijańskie jest propozycją ze strony Boga Jego realnych kontaktów osobowych z człowiekiem. Kontakty osobowe zawsze polegają na przyjaźni, zaufaniu i miłości. Są dla człowieka czymś korzystnym, gdyż wiążą go z ludźmi. Ich brak jest nieszczęściem. Kontakty osobowe z Bogiem to także przyjaźń, zaufanie, miłość, wzmacnianie naszych przemyśleń nieskończoną mądrością Boga” (*Szkice o kulturze*, s. 5).

Rok później ukazał się modlitewnik zatytułowany *Dzień z Matką Bożą*. Napisany w niespotykanym dotychczas stylu i unikalnej formie literackiej. Niewątpliwie najoryginalniejszą częścią *Dnia z Matką Bożą* jest *Litania kwiatów*. Znajdujemy w niej szereg motywów biograficznych: oleandry z domu rodzinnego, klasztor i szkoła powszechna w Oborach oraz Twarz Matki Bożej z miejscowego sanktuarium. Natomiast książka *Modlitwa i mistyka* z 1987 r. to uporządkowany podręcznik życia religijnego, rozumianego jako więzi miłości, wiary i nadziei, łączące człowieka z Bogiem.

Elementarz metafizyki, opublikowany w ATK w 1987 r. jest – z kolei – zwięzłym podręcznikiem tomistycznej filozofii bytu w jej konsekwentnej odmianie. Stanowi, jak każdy podręcznik, syntezę tego, co już wcześniej podjęto w licznych rozprawach naukowych; wyznacza jednak nowe akcenty, nowe kierunki badań i nowe doprecyzowania. Książka ta zawiera już wszystkie, charakterystyczne dla tomizmu konsekwentnego, tezy filozoficzne, a więc teorię aktu istnienia jako aktu bytu, który urealnia i aktualizuje jego całą istotową zawartość, teorię mowy serca i poznania niewyraźnego jako zgodne z tekstami św. Tomasza i zasadą niesprzeczności wyjaśnienie ludzkiego poznania, wyraźnie zarysowane metafizyczne dojście do etyki chronienia osób.

Książka pt. *Największa jest miłość* to pierwsza z serii wydrukowanych rekolekcji Profesora Gogacza. Odbyły się one

w Wielkim Poście 1987 r. w kaplicy wydawnictwa *Michalineum*, które potem wydało je drukiem. Od tamtej pory co jakiś czas organizowano rekolekcje, na których konferencje wygłaszał Professor Gogacz. Przykładem takich rekolekcji jest książka *Niepełnosprawność* stanowiąca zapis rozważań wygłoszonych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w Ustroniu-Polanie w dniach 6 i 7 sierpnia 1987 roku.

Ogłoszenie w 1991 r. książki *Ku etyce chronienia osób - wokół podstaw etyki* merytorycznie rzecz biorąc nie powinno stanowić wydarzenia różniącego się w jakiś istotny sposób od innych publikacji. Od tego jednakże czasu zaczyna się swoista kariera etyki chronienia osób. Wiąże się to niewątpliwie z upadkiem komunizmu. Od 1991 r. rozpoczyna się seria zaproszeń Profesora do innych uczelni wyższych w celu zaproponowania wykładu filozofii realistycznej i etyki. Chodzi przede wszystkim o Akademię Medyczną w Warszawie i o Wojskową Akademię Techniczną, w której w 1994 r. powstał skrypt zatytułowany *Wprowadzenie do etyki chronienia osób*, będący dalszym ciągiem refleksji etycznej Profesora.

Z antropologią i etyką wiąże się nierozzerwalnie refleksja pedagogiczna, dlatego w 1993 r. wyszła w Niepokalanowie książeczka pt. *Podstawy wychowania*. Stanowią ją dwie rozprawy, jedna na temat wychowania humanistycznego, druga – o wychowaniu religijnym, a następnie dwa krótkie podsumowania rozpraw oraz zakończenie w postaci konkretnego programu wychowawczego dla młodzieży zatytułowanego *Chrystus i świętość. Mądrość buduje państwo* to kolejna książka wydana w Niepokalanowie w tym samym 1993 r. Stanowi ona obszernie filozoficzne i teologiczne studium skupione wokół zasygnalizowanego w podtytule hasła: *człowiek i polityka*. Istota propozycji Autora polega na rozpatrywaniu zagadnień politycznych z punktu widzenia człowieka, który jest twórcą polityki. Uzasadnienie takiego stanowiska wymaga przede wszystkim zakwestionowania neoplatońskiej tezy,

najmocniej wniesionej przez heglizm, że człowiek nie jest podmiotem dziejów, lecz jego przedmiotem, pionkiem w grze obcych mu, obiektywnych sił lub bezwolnym uczestnikiem z góry ustalonego „dziania się” historii.

Okruszyny (1993) to podobny do *Szkiców o kulturze* zbiór rozmaitych zareagowań na współczesne polskie wydarzenia, dyskusje, problemy, swoiste właśnie okruszyny filozofii i teologii, tematy mniej istotne z punktu widzenia nauki, ważne jednak dla ludzi szukających naświetlenia dyskutowanych tematów, które często fałszywie i wręcz kłamliwie ukazywane wywołują niepokój, zakłopotanie, wątpliwości. Książkę otwiera pytanie: *Czy istnieje Bóg?* Choć na początku lat dziewięćdziesiątych wydawało się, że skończył się prymitywny marksistowski ateizm, to groźniejszy okazał się ateizm zakamuflowany, forsowany przez modne kierunki filozoficzne i ateizm praktyczny, niesiony z Zachodu przez konsumpcyjny model życia i ośmielany przez bezustanne dyskredytowanie chrześcijaństwa w środkach masowego przekazu (Gogacz nazywał to nawet „programem łamania przykazań”). Rozdział trzeci książki jest rozprawą na temat życia ludzkiego, prawa do życia i w ogóle prawa naturalnego, i odnosi się do toczonej w Polsce dyskusji na temat aborcji. Znajdziemy tam teorię człowieka, życia ludzkiego, propozycję odpowiedzialnego wychowania i teorię prawa – czyli wszystkie te tematy, których znajomości brakuje nie tylko po stronie zwolenników zabijania nienarodzonych dzieci.

Tuż przed przejściem na emeryturę (1996) ukazała się w wydawnictwie ATK książeczka pt. *Platonizm i arystotelizm (dwie drogi do metafizyki)*, będąca filozoficznym spojrzeniem na historię filozofii, a właściwie na dwa podstawowe jej nurty, związane tytułowymi bohaterami książki. Profesor Gogacz pokazuje, że platonizm i arystotelizm stanowią do dziś podstawowe paradygmaty nie tylko myślenia filozoficznego, ale także wielu innych dziedzin kultury. Na tle idealizmu Platona i realizmu Arystotelesa

jako wyraźne *novum* jawi się egzystencjalna metafizyka bytu św. Tomasza z Akwinu, co z dużym przekonaniem głoszone jej w tej książce.

Od 1997 roku ukazywały się jeszcze publikacje, które powstały zwykle wcześniej, lecz dopiero na emeryturze Profesor je dokończył i przygotował do druku, często przy pomocy swoich uczniów i współpracowników. Pierwszą z przygotowanych w taki sposób książek jest *Osoba zadaniem pedagogiki. Wykłady bydgoskie* (1997), składająca się właśnie z wystąpień i referatów głoszonych w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy (dziś Uniwersytet Kazimierza Wielkiego). Praca ta zbiera najważniejsze tezy antropologiczne, etyczne i pedagogiczne ważne dla teorii i praktyki wychowania. Książka *Kościół moim domem* (1999) to różne zareagowania na wydarzenia religijne i teologiczne drugiej połowy XX wieku, szczególnie związane z pontyfikatem Jana Pawła II. *Etyka i medycyna* to broszura przynosząca drukiem dwa okolicznościowe wykłady, skierowane do lekarzy i pielęgniarek. *Skrzydła aniołów* (2001), to tomik wierszy, pisanych przez Gogacza sporadycznie od lat młodzięcych. *Życie społeczne w duchu Ewangelii* (2006) stanowi zbiór wywiadów przeprowadzonych z Profesorem przez Stanisława Krajskiego, skupionych wokół tytułowego zagadnienia.

Ostatnie książki Profesora, wydane w ramach serii Opera Philosophorum Medii Aevi, *Historia filozofii w poszukiwaniu realizmu* (2011) oraz *W kierunku tomizmu konsekwentnego* (2013) są tematycznymi zbiorami różnych artykułów, szczególnie z historii filozofii, które wcześniej nie znalazły się w książkach. Zebrane razem ukazują wyraźniej niż w rozproszeniu tytułowe zagadnienia: poszukiwanie realizmu w historii filozofii i drogę Mieczysława Gogacza do tomizmu konsekwentnego.

Wydanie książki *Życie społeczne w duchu Ewangelii* (w ramach serii: Episteme 59/2006) zbiegło się z jubileuszem 80. rocznicy urodzin Profesora. Z tej okazji w książce umieszczono

szereg materiałów biograficznych i bibliograficznych (życiorys, bibliografię, wykaz magistrów, doktorów, recenzji doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich oraz aneks zdjęciowy). Jubileusze Profesora odnotowywane były też w „*Studia Philosophiae Christianae*”, periodyku Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK/UKSW (32 /1996/ 2 oraz 42 /2006/ 2) oraz „*Roczniku Tomistycznym*” (5/2016/). Ponadto ukazały się dwie monografie poświęcone myśli Profesora: *Filozofia i mistyka. Wokół myśli Mieczysława Gogacza*, red. T. Klimski, I. Andrzejuk (2012) oraz *Mieczysław Gogacz*, red. A. Andrzejuk (2019). Ostatnia z wymienionych książek, a także „*Rocznik Tomistyczny*”, dostępne są w Internecie podobnie jak wszystkie książki Profesora, które umieszczone są w „otwartym dostępie” na stronie internetowej Katedry Historii Filozofii UKSW (www.katedra.uksw.edu.pl). Oprócz książek znajduje się tam wiele materiałów biograficznych, bibliograficznych, a także wybór artykułów Profesora. Podobny zespół materiałów dostępny jest także na stronie internetowej Naukowego Towarzystwa Tomistycznego (www.tomizm.org).

* * *

Zdaję sobie sprawę, że ta prezentacja dotyczy raczej dokonań, niż sylwetki Profesora Mieczysława Gogacza. Gdy ją opracowywałem minął miesiąc od śmierci Profesora, który dla nas, swoich uczniów, „ze wszystkich, których wtedy znaliśmy, najlepszy był i w ogóle najmądrzejszy i najsprawiedliwszy” – Nauczyciel, Mistrz, Przyjaciel. Doświadczaliśmy Jego dobroci, mądrości, troski. Zakochany w Chrystusie chciał Mu – jak sam mówił – służyć miłością, wiarą i nadzieją w osobach, które Bóg stawiał na Jego drodze. Mieliliśmy szczęście być wśród tych osób. Można więc w takiej sytuacji napisać albo osobiste wspomnienie, które mogłoby być zbyt emocjonalne i przez to peszące dla czytelników, albo całkowicie zdystansowaną od uczuć relację z życia i prac Profesora. Proszę mi wybaczyć, że wybrałem to drugie.